

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exercitium Divinum De Praesentia Dei

Arias, Francisco

Herbipoli, 1612

Qvemadmodvm Hac Exercitatione animus ad internam orationem comparetur, & Deus duplici ratione nobis coràm proponatur. Cap. III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50314)

23 FRANC. ARIAE EXERC,
gratis, & negligentibus ad cla-
ram præsentis Dei visionem &
contemplationem, quæ solis tūc
patebit iustis & beatis.

*QUEM AD MODUM HAC EX-
ercitatione animus ad internam ora-
tionem comparetur, & DEVS du-
plici ratione nobis coram
proponatur.*

C A P. III.

DE I seruum, cui propositum
sit, puras orationes ritè of-
ferre, oportet non modo pecca-
ta fugere, superuacuas occupati-
ones, affectionesq; & scrupulo-
rum aculeos tollere; verum eti-
am magnoperè laborare, vt cor,
vanis, atq; inutilib. cogitationib.
exclusis, bonis, sanctisq; occupe-
tur. Est sanè cor nostrum eâ vi-
uacitate, vt nunquam non mo-
ueatur,

ueatur, semper agat quippiam, aut agitet. Porro vbi frena eilaxatur, mox præceptus fertur in cogitationes terrenas, inutiles, improbas. Danda itaque etiam atq; etiam opera est, vt bona potius semper cogitet, atq; adeò Deum ipsum, quo vtique nihil melius est. Atque hoc ipsum est, animum habere collectum, occupatum videlicet bonis cogitationibus, maximè autem memoriâ diuini Numinis, id assiduè attendere, tanquam quod sit non modò coram nobis, sed prorsus, intra nos. Equum planè est meminisse amici multis modis de te optimè meriti. *Non obliuiscaris amici tui in animo tuo,* inquit Ecclesiasticus, cap. 37. v. 6. *& non immemor sis illius in opibus tuis.* Quod si frequens recordatio amici rectè præcipitur, à quo beneficij aliquid

24 FRANC. ARIÆ EXERC.

quid quandoq; acceperis, æquū
profectò multò magis fuerit,
nunquam DEI obliuisci, cuius
quouis momento beneficentia
gaudemus, dum ipsum esse, vi-
tam, & innumera corpori ani-
mæq; bona quouis diei noctis-
que articulo ab eo percipimus.
Quàm iustum est, quàm decet,
consentaneumq; est omni legi
naturali, diuinæ, & humanæ, vel
semper, vel quàm sapissimè DEI
meminisse, qui semper nos amat,
semper bonis suis cumulat? Au-
di Ambrosium: *Nec solus sufficit*
de Deo intellectus, inquit, nisi fiat in
amore eius voluntas: imò nec hæc duo
sufficiunt, nisi memoria addatur, quâ
semper in mente intelligentis, & dili-
gentis maneat DEVS; vt sicut non po-
test esse momentū, quo homo non utatur,
vel fruatur DEI bonitate, & mi-
sericordiâ, ita nullum debeat esse mo-
men-

Lib. de di-
gnit: hum:
cond: c. 2.

mentum, quo praesentem eum non habeat in memoria. Duplex est autem ratio, qua DEVM semper, ut praesentem intueamur.

Prior est, ut sic certo statuamus, quicquid creata omnia operentur, totum id a DEO, eorum ministerio effici, tanquam instrumentorum, omnemque proinde illi gratiam deberi, ut a cuius manu omnia proficiantur. Sapit cibus, ardentem sitim frigida extinguit, sol illustrat, calfacit ignis, vestis tegit: sic existimes, DEVM impertiri sapor, illum satiare, sitim tollere, illustrare, calfacere, tegere. Minime enim dubium est, etsi id genus effecta ab ipsis creaturis sunt, multo tamen magis censeari debere, esse a DEO, quando hic prima causa est; illae, secundae, & tanquam DEI instrumenta. Si

B

quis

26 FRANC. ARIAE EXERC.

quis primarij viri hospitio utere- vt c
tur, & eius causa, serui domestic one
certatim pro se quisque operam ber
illi darent, & heri sui res disper- bua
tarent: alius veste, cibo alius, ali te, &
ius equis, viatico liberali aliu id t
donaret; si deinde quæreres cu xin
ius beneficio hac haberet, noi gna
vtiq; hunc, illum ue seruum no ma
minaret; quin etiam ne mentio pro
nem quidem cuiusquam illorum ling
faceret, sed à Domino illo se ve nū;
stitum, ciboq; ac reliquis dona Dei
tum diceret. Iam verò cūm sati nec
constet, creaturas omnes long faci
aliâ ratione à D E O pendere tur
quàm à Domino suo seruitia; tab.
(neq; enim dominus seruatorum Dei
suorum vitam tuetur, neque ma hoc
nibus eos fert, quod DEVS cre lit,
aturis suis præstat, sine cuius op neff
nec mouere se tātillum possint den
meritissimò à nobis exigitur

tere. ut omnes creaturarum rerum acti-
 estic ones bonas, & quicquid per eas
 eram beneficij percipimus, Deo attri-
 sper. buamus, profiteamurq; & men-
 s, ali te, & lingua, quicquid habemus,
 aliu id totū ab illo habere. Si te pro-
 es. cu ximus suauiter solatus est, si co-
 , noi gnatus munusculū dedit; ad pri-
 n no mam mox causam cogitatione
 ntio prouola, quæ & voluntatem, &
 orun linguam illorum mouit, & ma-
 e ve nū; & dicit: Deus me solatus est,
 lona Dei donatione hoc munus te-
 lari neo. Atque eundem in modum
 ong facito, quicquid à qualibet crea-
 lère turâ acceperis. Hâc ratione exci-
 titia; tabimur ab ijs, & ad perpetuam
 orun Dei memoriã deducemur. Neq;
 ma. hoc præceptū gratitudinem tol-
 cre. lit, quã ijs debemus, qui nos be-
 s op neficijs psequuntur, quãdo qui-
 sint dem eandem etiam Deus exigit.

Altera est ratio Deum perpe-

B 2 tuò

28 FRANC. ARIÆ EXERC.

tuò præsentem intuendi spiritua-
lis magis, ijs accommodata, qui
in hoc studio exercitiores sunt:
quâ videlicet eum sibi adesse at-
tendunt, non in suis effectis, sed
in sua ipsius substantiâ. Id fit, nō
phantasiæ subijciendo imagines
sensiles, tanquam habeat certam
quantitatem, formam, colorem,
partes varias. Hæc enim corpo-
ribus competunt: DEVS autem
spiritus est purissimus, perfectio-
ne infinitâ præditus, neq; in eo,
quicquam est eorū, quæ in cor-
poratis creaturis aspiciamus. Ani-
mo igitur & memoria intuendus
nobis est, tanquam essentia, bo-
nitas, pulcritudo, maiestas, spi-
ritalis magnitudo infinita. Planè
quemadmodum piscis sursum
deorsum in mari natitans perpe-
tuò aquam aspicit, quâ quoquo
se verterit, circumdatus est; sic

nos

nos oportet, quoad fieri potest. DEVM nunquã non animi oculis intueri, quando ille nos vndique ambit, vbicumque simus: quippe qui vbique adest, extra & intra nos, atque aded interior est & corpori, & animæ nostræ, quàm nos ipsi nobis. Christi crucifixi imaginem, quam in cubiculo asseruamus, corporis oculis constanter aspiciamus, vicissimq; nos ab ea aspici videmus: eundem ad modum animi, oculi frequenter tollendi sunt ad Deum intuendum, nobisq; persuadendum, nec ad momētum, nos extra eius cōspectum esse posse.

Illud tamen hoc loco animaduertendum, DE I recordationem, quæ intelligentiæ nostræ opus est, & piam voluntatis affectionem, coniungi oportere, & indiuiduam velut societatem

B ; con-

30 FRANC. ARIÆ EXERCIT.
constanter retinere. Hoc volo;
Non esse satis, Deum, vt præsen-
tem, intelligentia complecti, &
inspicere; nisi item accedant i-
gnita volūtatī desideria, & affe-
ctiōnes; sic, vt eum toto cordis
desiderio identidem alloqua-
mur, quicquid nos vel torquet,
vel deficit, demissè ei aperiamus,
fidenter proponamus, opem ab
eo, & consilium petamus, & si-
lente licet linguâ, corde, hâc, si-
miliūe ratione alloquamur: O
Domine, quàm friget mihi ani-
mus in amore tui? imperti mihi
tui amorem, eo me profus suc-
cende, eo animam meam reple,
vt te solum diligam, & reliqua
omnia tui grariâ. O Domine, Ô
DEVS meus, quantus animi
mei stupor est, vbi de vnico, &
summo meo bono agnoscendo
agitur? quàm deficiunt vires,
cum

cùm in id opere tendédum? Do-
 ce me, Domine, diuinam tuam
 voluntatem, omnibus in rebus a-
 gnoscere; roborame, vt eam se-
 quar: beneficâ tuâ manu semper
 me tuere, ne labar. O mi Deus,
 & Domine, quando te forti, &
 suauis vinculo perfectæ charitatis
 circumplectar? His alijsue id ge-
 nus verbis pia anima Dominum
 suum alloqui potest, cùm eum
 ignitis desiderijs plena, & ex
 imò corde petitis suspirijs anhe-
 lans, aspexerit. Huic exercitatio-
 ni, si diligenter, seriò, constanter
 inhæserit, tantum inde operæ
 pretium referet (si pijssimo Dio-
 nysio Carthusiano credimus) vt *Lib. 1. de*
 corde in aliud mutato, a mundo *contemp.*
 vehementer abhorreat; ad De- *cap. 25.*
 um autem, & diuina toto feratur
 desiderio. Quæ hætenus dixi-
 mus, ita intelligas, vt magnâ ani-

32 FRANC. ARIÆ EXERC.
mi quiete peragantur, neq; cor-
poris vlli motus appareant, aut
vociſ ſigna: ſic prorfus, vt alijs
quoq; præſentibus tibiq; collo-
quentibus, non tamen animad-
uertat quiſpiam, quid intra te
cum DEO tuo tractes. Atque
ita poteſt hæc exercitatio ſemper
& vbiq; ſine interpellatione agi-
tari, tum quoque cùm plateas
perambulas, cùm operis aliquid
facis, cùm ſcribis, legis, ſermones
miſces. Sunt enim hæc mentis,
voluntatiſque opera, quæ ſum-
ma celeritate feruntur: proinde-
que nihil extrinſecus impedi-
menti obijci poteſt, quo minus;
ſingulis horis, imò quartâ horæ
parte, sæpius animum ſurſum ad
DEVM tollas, & in eo deſigas.

Experientia vſuſque docet San-
ctorum omnium (quibus per-
petuò DEVS coram obuerſaba-
tur,

tur,

tur, sibi exactissima quadam ratione coniunctis) quàm facile id sit, ac suaue, esseque Dei munus eiusmodi, quòd nemini ambiendi non concedat.

Fit autem hâc exercitatione, vt anima intra sese collecta acquiescat, ac vbi orationi se dare vult, cor ad eam aptum, compositumq; offendit, nullis exteriorum rerum imaginibus circumactû; quò quietius, & maiore suo fructu diuina contemplatur. Potest hâc verissima assertio S. Basilij testimonio confirmari, qui rogatus, Quemadmodum anima semper collecta, nunquã inutilibus cogitationibus distraheretur, respondit: *Si Dauidem imitetur, qui ait: Prouidebam Dominum in conspectu meo semper. Itemq; : Oculi mei semper ad Dominum.* Est hâc ipsa diuina sententia Abbatis

B s

Isaac,

Reg:bre.

int. 106.

Ps. 15.v.8.

Ps. 24.v.15

Coll. 9. c. 3.

Isaac, vbi de hoc argumento tractat, id est, qua ratione quis quàm optimè ad orationem se comparet, dum ait; *Quales orantes volumus inueniri, tales nos ante orationis tempus preparare debemus.* Quo dicto hoc innuit, si quam quietem in oratione optamus; operam dandam, vt eandè omni tempore habeamus. Vult enim seponi omnes superfluas sollicitudines de rebus terrenis, inutiles item fabulas, iocos, risus, vanas, vagasq; cogitationes. Causãã addit: *Quicquid ante orationis horam anima nostra conceperit, necesse est, vt orantibus nobis, per ingestionem recollectionis occurrat. Verborum, vel sensuum ante oculos imago præludens, aut irasci nos secundum præcedentem qualitatem faciet, aut tristari, aut concupiscentias, causasuè præteritas retractare, aut risu fatuo, quod etiam pudet dicere,*

dicere, cuiusquam scurrilis dicti, vel facti titillatione pulsari, aut ad priores faciet volitare discursus. Et idcirco quicquid orantibus nobis nolumus, vt irrepat, ante orationem de abditiis nostri pectoris extrudere festinemus. Hæc omnia sanctus Abbas, dignissima sanè, quæ & memoriâ, & re ipsâ obseruentur.

Neque verò hâc, de qua loquimur, exercitatione, solum rectè orandi facilitatè assequimur. Tanta enim, & tam admirabilis eius vis est, vt per eam, diuinâ aspirante gratiâ, animus noster, in salutari timore & reuerentiâ erga Deum, & magna vitæ puritate confirmetur. Nam qui tandem fieri potest, vt DEVM non timeat, & reueatur, qui coram ipso Deo se stare considerat? aut quæ peccata, magna sint, siue parua, non omni solici-

36 FRANC. ARIÆ EXERC.

tudine declinet, cum meminerit, DEVM intentum adesse, vt gratuletur, si rectè; plectat, si perperam agat?

Hinc illud etiam oritur, vt hoc exercitio DEI seruus solatio, lætitiâ, & gaudio assiduè perfruatur; dum enim DEVM sibi adesse videt, simul intelligit opem, & consilium in quavis necessitate aut incommodo, in eo sibi deesse non posse. Imò quicquid boni optare possit, id totum abundè in eodem inuenit. Rectè itaque S. Dorotheus: *Nihil, inquit, est quod animam nostram adeò roboret & reficiat, atque assidua DEI memoria.* Idem fate-

SW.12.

Pf. 75. 7. 4.

tur Psalmographus, vbi

ait: *Memor fui DEI,*

& delecta-

tus sum.

DE

DE EXIMIIS FRUCTIBVS

*buius diuini exercitij, atq; imprimis
de fructu puritatis
mentis.*

CAP. IV.

QVò vehementius accendamus ad frequentandum hoc sanctum exercitium, patefaciemus deinceps aliquos effectus, quos in anima efficit, ac vt menti firmiter inhæreant, exempla quædam adiungemus. Inter omnes autem virtutes, Dei que dona, quæ à veris Dei seruis in maximo pretio habentur iure principem locum vendicat, puritas cordis, vt quæ pulcherrimam, iucundissimamque diuinæ maiestati præbeat habitationem, Vnde vulgo dicitur. *Qui amat puritatem cordis, habebit amicum Regem; nempe DEVM Regem*

PROV: 22.